

SAŽETAK

**LORON - LORUN, PARENZO - POREČ, ISTRIA - ISTR
MARITIMNA VILA U POREČKOM AGERU:
ISTRAŽIVAČKA KAMPANJA 2010.**

A. MARCHIORI, G. ROSADA, C. ROUSSE, V. KOVAČIĆ, F. TASSAUX

Godina 2010. smatra se prijelaznom godinom za istraživanja koja se provode na velikom keramičarskom proizvodnom središtu Loron (proizvodni sklop koji se prostire na otprilike hektar i pol površine na južnom obalnom dijelu istoimenog rta na sjeveru Poreštine, a koji je arhitektonski podijeljen na dva susjedna, jasno određena, terasasto organizirana područja, sklop koji je vjerojatno sagrađen na izmaku I. stoljeća po. Kr, a koji je bio aktivan sigurno do kraja IV. stoljeća te je bio, barem prva dva stoljeća svojeg postojanja, izrazito specijaliziran za proizvodnju amfora za ulje). Obnovljen je petogodišnji sporazum između Zavičajnog muzeja Poreštine iz Poreča (Hrvatska), Sveučilišta u Bordeauxu 3, Francuske škole (Ecole Française) u Rimu (Francuska) i Sveučilišta u Padovi (Italija). Ustvari, svi smo zajedno osmislili nacrt petogodišnjeg plana namijenjenog Konzervatorskom odjelu u Puli zaduženom za područje Istarske županije (kao ustanovi ministarstva zaduženoj za izdavanje odobrenja za iskapanja i istraživanja), a koji je bio neophodan kako bi se pokrenula nova sezona istraživanja pred neizbježnom potrebom da se osmisle strategije vezane uz konzervaciju i vrjednovanje onih struktura koje su do sada izašle na svjetlost dana zbog velike opasnosti od propadanja i slabog odjeka u turističkoj promidžbi općine Tar-Vabriga na čijem se ozemlju nalazi ovo arheloško nalazište.

Zbog toga smo svoje aktivnosti usmjerili na oba područja, odnosno kako na područje istraživanja na terenu, tako i na područje zaštite i vrjednovanja nalazišta s ciljem da rad na prvom području stvori temelje kako bi se moglo primjereno promišljati drugo područje.

Tijekom ove kampane iskopavanja, dakle, aktivnosti su bile usmjerene prema istraživanju istočnog dijela sklopa koji je najviše i izronio na svjetlost dana, kako s obzirom na svoj prostorni raspored, tako i s obzirom na svoju svrhu. Poglavitito je dovršeno iskapanje, na razini tlocrta, velikih peći namijenjenih proizvodnji amfora smještenih točno u središte niza prostora koji se nalaze tik južno od otkrivenog dvorišta. Tako je objektivno potvrđena rekonstrukcija tlocrta koja odgovara onoj koju smo do tada bili pretpostavljali te smo istovremeno dobili potvrdu da je taj tlocrt točno izveden pri gradnji sklopa, u njegovoj prvoj fazi života, prema projektu koji je vodio računa i o najsitnijim pojedinostima. Osim što smo mogli potvrditi postojanje četiriju monumentalnih peći u baterijama, pravokutnog oblika, orijentacije sjever – jug s praefurnijima na jugu, organiziranih u parove i podijeljenih zidom koji je predstavljao liniju simetrije, kako cjelokupnog prostora, tako i dviju parova peći, bili smo u prilici i potvrditi kako su ove četiri peći bile u funkciji u isto vrijeme te kako su izgrađene savršeno jednake i što se tiče unutarnjeg dizajna i što se tiče rješenja vezanih uz njihovu konstrukciju, uključujući i sustav međuprostora koji je odjeljivao parove peći. Iskop prostora ispred praefurnija istočnog para peći dao nam je osnove za određivanje trajanja života peći (s opekama u postupku izrade na kojoj se nalazi žig CRISPINILLA u ruševini istočnije peći) te u kojem su odnosu bile velike peći s nizom manjih peći koje su, u različito vrijeme, nastale u blizini južnoistočnog kuta prostora (s ulomcima kasnoantičkih amfora i malih amfora te ulomcima glazirane keramike ukrašene kotačićem i proizvedenom ondje u III. i IV. stoljeću). Pokusni iskopi koji su izvedeni na zapadnom i južnom dijelu bazena za vodu, smještenog u blizini sjeverozapadnog kuta središnjeg dvorišta, osim numizmatičkih nalaza iz IV. stoljeća koji se mogu povezati sa završnim fazama života sklopa, iznjedrili su i segment dvaju pragova postavljenih jedan na drugoga što govori o potrebi, koja je u određenom trenutku postala hitna, da se podigne razina poda unutar nalazišta, potreba koju smo već prije bili zamijetili u kontekstu raširene pojave asanacije zemljišta amforama na prethodnim uporabnim ploham, uočenima unutar istočnog područja sklopa. Koncentracija zahvata u ovom prostoru, naposljetku, nastala je s ciljem da se izvrše i prvi radovi na zaštiti sklopa, pa tako i postavljanje lagane ograde koja bi ujedno mogla služiti i kao oglasna ploča kako bi brojni posjetitelji došli do potrebnih podataka, kao i s ciljem da se izvrše procjene (pa i one ekonomske) kako bi se mogla izvršiti i konzervacija dosad iskopanih struktura i mogući zahvati rekonstrukcije/konsolidacije tehnoloških sustava koji su ondje smješteni.